

Dag = Bladet :

Wälsignade Tryck = Friheten.

Tredje och Sidsta Stäcken,

N:o 19.

Stockholm den 9 December 1782.

Til en Hög, Dame eller Grefwinna ** på s s s m. *)

Om man Er säger Min Grefwinna!
At karlar merendels bedra,
At knapt man kan en enda finna
Som plår et wännsaft hjerta ha
Edt aldrig sådan tro det minsta insteg winna,
Men om med mer upriktighet
Man säger Ni är tåck och skönare än dagen
At yrhet af Er dygd och wäsend helt betagen,
Ses lägga bort sin flyktighet,
At Ni den dubbla lyckan nått
Med egenskapers mängd en sällsynt sågning para
At ingen mot Er prakt kan utan känslor wara
Som ömt och lyckligt hjerta fått
Kort sagt: at Venus lik Ni ses det tycke äga
Hwarmed Hon Gudars lof och Gudars dyrckan want,
Tro då, och lått man folket säga
Ty då de hafwa talat sant.

Om *Indostan*, i Utdrag utur *Historien* författad af *Madame Ebba Lanier*. **)

Midt ibland de wildsinta röfware och den hopen af främlingar hwilka
Krig och girigheten hafwa drifwit til Indien, Kijer man de gamla Inwä-
nare

*) Inlämt med en Courier Söder ifrån.

**) Inlämt.

nare från alla dessa olika Folkslag. Deras särskilda sinnes författning och böjelser utmärka dem snarare än deras hy och kroppsställning. Detta under Enväldets järnspira förkroshade Folket, eller rättare sagt, under den orimligaste Anarchie suckande hopen, har ingen ting antagit af deras Tyranners Seder, Lagar eller Gudalära. En beständig åsyn af alla krigets säfeligheter, och et dunkeligt skådespel af alla de ytterligheter, raserier och laster som menstliga naturen varit i stånd utdöwa, har icke mågat fördärwa deras caractere. Om, menstlig, wänlig och rådd har en Indian icke varit i stånd wänja sig wid blodiga soner, eller så mod och lust til krig, wäld och upror. De laster en Indian äger, härstyra ifrån dess swaghet.

Man finner uti Indien ömsota spår efter widskesser, willfarelser, Konstet och sanningar af alla slag, hwilka hafwa blifwit antagna utaf de flästa folkslag.

Jag wil blott anföra den 1:sta Classen utaf Jumånärerna hwilka bruka och odla jorden. Så land gifwas hwarst dessa förtjuna mera sina Medborgares tacksamhet. De äro arbetsamma och idoga, de förstå i grund sättet at gifwa åt den heta och torra jordmonen de bebo, all den ferma och fruktbarhet hon är i stånd at emottaga. De äro uti Indien, som de skulle wara öfwer hela werlden, de bestredligaste och dygdigaste; så länge Syrrels-Lagarna ej hunnit med at fördärwa dem, eller undertrycka dem. Denna fordom så wärdade Classen war altid fredat för krigets wäldsamhet och grymheter. Aldrig twingades Jordbrukare bära wapen. Deras jord och arbete woro i lika helgd. Drubbade plögde de sina säror wid sidan af 2:ne krigs härar som andades idel mord, och i hvars fotspår följde blod och dödar. Aldrig satte man sädes säkten i låga eller nederhögg skogarna, och Gudalåran som är alsmächtig så wäl at wärka godt som ondt, kom således förnustret til hjelp, hvars röst wärkeligen altid ljuder at man böde beskydda nyttiga arbeten: men hwilken allena utom Bramnernas biträde, utom genljud af Religion ej äger nog styrka för at låta wärkställa det som hon lärer.

Folket uti allmänhet äro fogeliga, menstliga, och de weta litet af de sinnes rörelser som plåga oss. De älska stilla arbeten eller och lättjan. Man hör dem ofta anföra detta stället af en deras måst antagna Sedolära: Det är bättre sitta än gå: bättre sofwa än waka; men döden är at statta öfwer alt.

Deras måtelighet och Climats starka hetta qwäswo hos dem de fåra böjelsernas häftighet. De hafwa endast den passionen som äro weskigas och swa

swagas, nemligen Girigheten. Då man estertänker huru Naturen har gjort allt för dessa fruktbara trakter, och at til lättheten at upfylla alla sina behof, Indianen förenar et medlidande sinnelag, en Sedolära som så wäl skiljer dem från all fördjelsedrift, som åhåga at inkräkta: Kan man ej afhålla sig gå tillbaka, suckande öfwer menckligheten, ända til Källan hwarifrån den grymma oligheten härflyter, som förenat alla förmoner och allt wälde med en liten del af Nationen, och således öfwerhopat den återstående delen af Folket med olyckor och wanheder. Hvad är wäl orsaken til denna förunderliga ursinnigheten? Utan twiswel den samma som gör Folkets olyckor beständiga på detta Jordklotet.

Det behöfves icke mera än at en mäktig och söga uplyst Nation antager en hufwudwillfarelse, hwilken okunnogheten gifwer burkap; at denna willfarelsen sedan hon blifwit allmän, blifwer sedan grundwalen til hela Sedolärans och Starskonstens lärobyggnad; hwarpå snart de måst anständiga böjelser finnas stridiga med pligternas fullgörande. At då följa Sedolärans bana, måste man ständigt göra wäld på Naturens wägwisning. Denna beständiga striden emellan Sedolärans bud och Naturens drift skal werka uti Sederna de förunderligaste stridigheter, och Samsundet skal blott utgöra en hop utaf olyckeliga, som förndra deras lifsrid at ömsom plåga hwarandra och under det samma anklaga Naturen.

I denna mätningen igenkännes alla Folkslag *) om man icke til åwentyrs får undantaga några wilda fria Samhällen. Drimmeliga fördomar hafwa öfweralt gjort menckligheten omenskelig, och ömskapat menckliga förnuster til en railonerande djuraktighet, ja, förqwäst ända til det naturliga yrket som sätter sselhwa matken i harnesk emot förtryck och wäldsamhet. Dråkneliga Folk hwarpar anse sig blindwis såsom en egendom tilhörande et litet antal menniskor som undertrycker dem.

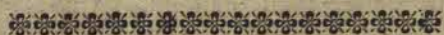
Hwad är icke detta för en willfarelse som bedrägeriet inpräglat eller förfäster uti menckliga förståndet. O! at det rätta ljuset som fördomars werker släkt, måtte ännu en gång uti osskan uplåga, at menniskor måtte se sina rättigheter, och de behöfwa ej annat än känna dem, för at återtaga dem!

I wise uppå Jorden! I alla Samhällens Philosopher! det tillhör eder allena sista lagar för Medborgare. Hafwen allenast mod at uplysa Edra Bröder, och wacen öfwerlygade at Sanningen lättare sprider sig än willfarelsen. Förnustiga menniskor, til hwilka I bären Sanningens

*) Här far Fru Spanjorskan willse, men det är utan twiswel för lång tid hon skref sin Historia.

gens Fatta Skola hdra Eder med drift och håstigaste åtrå. Talen med den styrka at Millioner som borde wara fria, rodna öfwer sitt Slafveri. Låten Natur och mencklighet tala til deras hjertan, då omsider deras själ och sinne skal upresa sig emot de Tyranner som wåga kullkasta Natur och Samsunds lagar.

Låten dem weta at Friheten är en Guds-skänk; men förtryck och wåld härleda sig ifrån de uflaste djur i mennisko skapnad. Upräckten alla de hemligheter som fångsla menckligheten, då de utspida mödker öfwer Jordklotet, och at menniskorna sedan de öpnat ögonen huru man lefvt med deras lättroghet af hwilken man smidit deras bojer, på en gång uplyste, öfwen på en gång hämnas den wanheder menckligheten lidit, och med det samma wisa wårt slägtes wårde, med wår åra.

Åf Kongl. Tryckeriet är nyligen utkommit:

Ändringar hwilka Hans Kongl. Majestät wid utöfningen af dess förnyade Reglemente för Regementerna til fot, af den 13 Maj 1781 under Campementet å Ladugårds-gårdet i Väder behagat befalla och förordna Wederbörande til underdånig efterlesnad.

Churu ändringarna äro helt så, skulle en Recension eller utdrag af dem blifwa för widlöftigt för et Dagblad, jag skal då endast citera pagina där de någon gång äga rum, nemligen:

Sörsta Delen.

Pag. 4. 13. 26. 30. 42. 43. 49. 51. 55. 57. 59. 61. 67. 68. 73. 79. 80. 82. 89. 91. 95. 96. 98. 99. 103. 104. 113 och 114. 123. 145. 146. 148. 153. 155. 156 och 157. 158. 163. 164. 165. 167. 168. 170. 172. 175. 177. 178. 179. 181. 183. 184. 185. 190. 197. 214 och 215. 218. 219. 220. 221. 225. 229. 236. 237. 291. 299. 302. 326. 345 och 346. 348 och 349. 351 och 352. 356. 357. 359. 365. 367. 369. 370. 372. 375 och 376. 382.

Andra Delen.

Pag. 15. 38. 39. 133.

Tredje Delen.

Pag. 127. 170. 229. 235.

N:o 20 utkommer den 13 December.

Stockholm, tryckt hos Carl Stolpe, 1782.

Dag = Bladet :

Wälsignade Tryck = Friheten.

Tredje och Sidsta Skåcken,

N:o 20.

Stockholm den 13 December 1782.

Widare i utdrag af bref om Konungen i Preussen *)

Ingen ting förefaller en mera förunderligt då man kommer til Berlin, än den frihet med hwilken större delen talar om Regeringen och Konungens opförande. Jag har hört här afhandlas politiska och äfwen andra saker som jag trodt wara af ännu större wigt med samma frihet som på något Caffé-Hus i London. Samma frihets anda finnes hos Bokhandlare hwarest man fritt säljer alla slags Böcker. Den Brochure som kommit ut öfwer Polens delning, hwarest Konungen ej heller är spard, finnes här utan skrämmelse, tillika med flere andra arbeten, i hwilka man attackerar de måst betydande personer med all Satyriska galla. En så stor mild, Rättwis och Samwetsgrann Regent för sina Undersätare och i spetsen för en Armée af 200,000 man, kan utan fara fördrakta några tankelösa Politici, och Satyriska pennor. Hwem som behagar har full frihet at criticera Hjelstens Regering — När Nero i sjelfwa Rom blef utropad för Gud, så kan ju vår tids Trajanus någon gång tadlas.

Denna Monarquens stora själ är otillgängelig för squallkares och Rapporteurers nesliga konster, genom hwilka så många föraktliga menniskor göra sin enda lycka annorstädes, öfwertygad at den som är nog nedrig at förråda en sanning, kan lika lätt opdiktat en lögn, lånar Han aldrig sina dron til berättelser om hwad som passerat i enskildta Sällskaper. Hwem som understöde sig at berätta Anecdoter af detta slaget, blefwe med skam bortjagad ifrån Honorom. Han fördraktar äfwen alla Anonyma bref, och alla berättelser til någons nackdel, så framt ej anklagaren wil sjelf wisas sig och förswara sina påståenden.

Denna stora Försten är så litet mistänksam, och så fri från all fruktan, at han har aldeles ingen wakt under sitt wistande på Sans Souci. Himmel! hwad är icke ära och dygd för et fäste? Om dagen är där endast en Sergeant på Ordonnance. eller blott en Corpral som för Orderna,
hwil

*) Se N:o 16.

hvilken alltid går bort om afstön. Ut det huset där Konungen sofwer, äro blott 10 eller 12 personer, domestiquerna inberäknade, man bör påminna sig at Sans Souci är et afstägt ställe, ungefär en half mil ifrån Potsdam.

Det är ingen ting som Konungen af Preussen med så mycken isfwer, och jag fruktar nog liten framgång winlagt sig em, som at upliffwa handeln i sina stater. Forde hända för dryga pålagor och för starka inskränkingar warit orsaken. Handeln, lika med lustens och fogens wilda inwånare wil wara fri; så snart den blir kringfångad och tryckt, tynar den af och där genast.

Ut Konungens Länder ges inga sådana syftor som rika enslidta personer på det allmännas befostrnad. Inga sådana tjenster, där inkomsterna äro stora, fast det fordras nog liten möda och så insigter för at bekända dem. Inga extra syftor med extra löner, tillkopas där. De som wid detta Hofwet innehafwa de mäst betydande poster, winna blott så mycket hwormed de kunna lefwa efter sin wärdighet, men kunna ej samla åt sina barn, hwilka ej annat behöfwa än education, då de utan accord-lumnor och utan andra recommendationer än sina förtjenster nog komma fort. Allt hwad som befordrar Luxe och onödigheter, är belagt med stora pålagor. Fast penningen är mera rar i Berlin än i London eller Paris, finner en främmande snart at det ej kostar mera at lefwa här. Ordningen och Policen är förträffelig, och Taxorna rättwist opsatta.

Då Konungen hatar all sáfånga, har han ock belagt den (ej hemligen utan uppbarligen) med utgifter. Den som är nog sáfång och högsfärdig at begära rang och Carakterer, får bra betala dem, och inkomsterna deraf användas aldrig til någon annans än Rikets bästa. Det är endast Caractern som betalas, ty sjelfwa syftans bestridande med lönen som ärfeljer lämnas endast åt tjenste-år, förstånd, slit och skicklighet utan en styfvers afgift. Det ges ej någon Kung i Europa som har så många caracteriserade Håf-Råder och Regerings-Råder som Hans Preussiska Majestät, och det fins ingen Regent i werlden som så litet behöfwer Råd.

De allmänna pålagorna i Riket äro stälda på en beständig fot, de variera aldrig från den ena dagen til den andra, och Underfåtarn lefwer i sáfkerhet om sitt, men man har sunnit utwäg at beskatta de förnåma och Rika som innehafwa stora ägodelar, mer än de närande och mindre förnåmna ibland deras Medborgare. Regerings Systemet är alltid rättwist, men ej mera gynnande för de stora och höga Adeln, än för bonden som bewaras liksom ägnastenen ifrån förtryck och wåld. Denna Classen af menniskor lefwer i heder och wälstånd, så fri ifrån uselhet och slafweri, som deras Konung är fri ifrån den Tyranniska sarsen at utarma sitt folk som sedan skulle falla i hans händer — En ung Prins som refuterat Machiavel, kan ej som Konung ombyta tankefätt.

